

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Фаховий коледж інженерії, управління та землевпорядкування
Державного некомерційного підприємства
«Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

 Ніна ТРИШКО
2025 р.

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ
з дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА»
для здобуття освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр

Схвалено цикловою комісією журналістики, діловодства та філології
Протокол № від " 8 " від 27. 03. 2025 р.

Голова комісії

Віта ШЕВЧЕНКО

Київ – 2025

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Пояснювальна записка.
2. Правила проведення вступного випробування з української мови.
3. Критерії оцінювання навчальних досягнень з української мови за курс основної школи.
4. Перелік питань вступного випробування.
5. Практичні поради вступникам
6. Зразки завдань до вступного випробування
7. Список рекомендованої літератури

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування з української мови розроблено на основі Закону України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової та повної загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 (зі змінами) та програми з дисципліни «Українська мова» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти.

Перелік питань на вступне випробування мають на меті виявити рівень засвоєння шкільної програми та практичні навички користування мовою.

Вступники повинні знати:

- основні правила вимови звуків у різних позиціях слів,
- чергування голосних і приголосних звуків,
- зміни в групах приголосних,
- правила вживання великої літери, м'якого знака і апострофа,
- правила написання складних слів,
- визначення частин мови,
- правила утворення і написання граматичних форм різних частин мови,
- види речень,
- способи ускладнення простих речень,
- типи синтаксичного зв'язку в складних реченнях,
- вживання сполучників і розділових знаків у різних видах речень тощо.

Вступники повинні вміти:

- правильно писати слова з різними орфограмами,
- зіставляти звучання і написання слів,
- передавати на письмі звуки і звукосполучення,
- записувати складні, складноскорочені слова і аббревіатури, власні назви,
- робити перенос слів,
- правильно вживати відмінкові закінчення, а також закінчення різних форм дієслова,
- правильно писати прислівники і займенники,
- визначати головні і другорядні члени речення, однорідні члени речення і узагальнювальні слова при них, зв'язки сурядності і підрядності, вставні і вставлені конструкції, уточнювальні члени речення, пряму і непряму мову,
- правильно вживати розділові знаки.

2. ПРАВИЛА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Для вступного випробування добираються завдання максимально насичені вивченими орфограмами й пунктограмами. Це завдання комбінованого типу, у яких органічно поєднуються питання всіх тем курсу.

Методика проведення вступного випробування охоплює такі обов'язкові етапи:

- інструкція роботи із записом основної інформації;
- проведення лексико-семантичної роботи;
- роботи здаються вступниками одразу після завершення часу.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ навчальних досягнень з української мови за курс основної школи

Вступне випробування з української мови проводиться у формі індивідуальної усної співбесіди. При оцінюванні відповіді основна увага приділяється наступним критеріям:

- 1) повнота і правильність відповіді;
- 2) ступінь усвідомленості, розуміння вивченого;
- 3) мовленнєве оформлення відповіді.

Відповідь вступника має бути зв'язним, логічно послідовним повідомленням на певну тему, виявляти його вміння застосовувати визначення, правила до конкретних випадків.

Відповідь вступника оцінюється за рівнями: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» за 12-бальною шкалою та переводиться у шкалу оцінювання 100–200 балів.

Рівень «відмінно» (10-12 балів). Вступник:

- ґрунтовно і повно викладає вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.

Рівень «добре» (7-9 балів). Вступник:

- дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й при оцінюванні «відмінного» рівня, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, наявні поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні;
- виявляє знання і розуміння основних положень даної теми.

Рівень «задовільно» (2-6 балів). Вступник:

- викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил
- недостатньо глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів.

Рівень «незадовільно» (1 бал). Вступник:

- викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні;
- виявляє незнання чи нерозуміння матеріалу.

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків. Вимова слів з апострофом.

2. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *и* та *ни* у прикметниках і дісприкметниках, *не* з різними частинами прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

3. Морфологія

Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній, спільний. Число іменників. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові.

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) *один, одна;*
- 2) *два, три, чотири;*
- 3) *від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;*
- 4) *сорок, дев'яносто, сто;*
- 5) *двісті - дев'ятсот;*
- 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд;*
- 7) *збірні;*
- 8) *дробові.*

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Правопис займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Написання прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Написання часток.

Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

4. Синтаксис і пунктуація

Словосполучення

Предмет і завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні.

Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю чи відсутністю членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання). Розділові знаки в кінці речення.

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Типи між підметом і присудком.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Неповні речення

Поняття неповного речення. Неповні речення з пропущеними головними членами речення. Неповні речення з пропущеними другорядними членами речення. Еліптичні неповні речення. Тире в еліптичному неповному реченні.

Просте ускладнене речення

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювально-пояснювальні члени речення.

Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові.

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення. Класифікація складносурядних речень. Пунктуація в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складнопідрядному реченні.

Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в багатокomпонентних складних реченнях.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки при прямій мові та діалозі.

5. ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ АБІТУРІЄНТАМ

До вступного випробування кожен фактично готується впродовж усіх років навчання в школі. Та все ж кілька корисних порад абітурієнтам не завадять.

1. Не сподівайтесь, що складний випадок вам не дістанеться. Якраз навпаки-найскладніші випадки, винятки можуть бути саме у вашій роботі. Отже, учіть всі правила.

2. Критично, вдумливо проаналізуйте свої помилки. Чому помилилися? Не знали правила зовсім? Забули? Переплутали з іншим? Були неуважними? Трапилось рідковживане слово? Не знали чи не чули цього слова? Якщо знайдете причину, легше запобігти їй.

3. Подумайте, які у вас можуть бути помилки. Скажімо, ви не дуже добре знаєте правила вживання апострофа чи помиляєтесь у написанні частки не з іншими словами, тоді в написаному тексті цілеспрямовано шукайте саме помилки на ці правила.

4. Пам'ятайте: помилка любить з'являтися там, де ви не знаєте слів, словоформ, синтаксичних структур.

5. Розчленовуйте всю орфографію і пунктуацію на частинки. Визначте, що в кожній з них є основним. Орфограми, що пишуться за фонетичним принципом (небо, ліс, зорі, ходити, маяк, сніг), вимагають лише уважного слухання. Для написання таких орфограм тренуйте слух. Це дає можливість грамотно писати при відносно слабкому знанні правил.

6. Пам'ятайте, що існують такі правила орфографії, які розходяться з правилами орфоєпії: чується [стобойу], а пишеться з *тобою*. Відповідно: [милуйес'а] – *милуєшся*, [зустрічайуц:а] – *зустрічаються* та інші. Такі орфограми пишуться за морфологічним принципом. Вони побудовані на граматичній основі. У таких випадках треба добре знати будову слова, словотвір, частини мови та їхні морфологічні ознаки, систему відмінювання і дієвідмінювання. До таких орфограм належать відмінкові форми змінних частин мови, дієслівні форми, правопис суфіксів і префіксів та інші.

7. Серед пунктограм можна виділити інтонаційні, структурні й змістові (сміслові). Найпростіше з інтонаційними: можна натренувати слух на окличну, питальну й розповідну інтонацію, на паузи. І якщо знати, якій інтонації і паузі який знак відповідає, то основний мінімум розділових знаків буде поставлений.

Структурні пунктограми найважчі. Щоб ними користуватися, треба добре знати синтаксичну будову речення. Це основна кількість розділових знаків і основні правила їх розстановки.

8. Змістові (сміслові) пунктограми є спільними зі структурними, бо синтаксична будова речення відображає його зміст, є формою логічного

наповнення. Але один логічний зміст може мати кілька синтаксичних структур із різними розділовими знаками: як приїду – зайду; після приїзду зайду; коли приїду, то зайду.

9. При самостійній перевірці, якщо немає можливості прочитати написане вголос, бажано озвучувати його подумки. Бо часто те, що написали, при озвученні виявиться зовсім іншим.

6. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти, Київ: Грамота, 2023.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти, Київ: Грамота, 2019.
3. Глазова О.П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 9 класу, Харків : Ранок, 2017.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В.Українська мова: (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти, Київ : Генеза, 2023.
5. Заболотний О.В., Заболотний В.В.Українська мова: підручник 10 кл. Рівень стандарту. Київ: Генеза, 2018.
6. Українська мова (профільний рівень): підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С. О., Горошкіна О. М., Караман О. В., Попова Л. О. – Харків : Ранок, 2019.
7. Українська мова: підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти, 2- ге вид., перероблене / О.М.Авраменко, Т.В.Борисюк, О.М. Почтаренко, Київ : Грамота , 2021.
8. Ющук І. П. Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2023.
9. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. Київ: Освіта, 2012. 270 с.
10. Український правопис: схвал. Постановою Каб. Міністрів України № 437 У45 від 22 трав. 2019 р. Репринт. Вид. Харків : Право, 2020. 292 с.

7.ЗРАЗКИ ЗАВДАНЬ

Екзаменаційний білет 1

1. Напишіть загальну характеристику фонетичного (звукового) складу мови.
2. Виконайте тести та поясніть свій вибір.

1. Звук [д] є в кожному слові рядка

- А дитина, боротьба, день
- Б кладка, футболіст, город
- В ведмідь, десять, джерело
- Г баскетбол, душа, дзвінок
- Д податок, дятел, звідти

2. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка:

- А бджолосім'я, розмаїтість, узбережжя
- Б надзьобувати, юшечка, щасливець
- В сднання, сором'язливість, щирість
- Г джерельце, льодовий, щільний
- Д зпивати, рум'янець, дзеркальце

3. М'який знак НЕ пишеться в усіх словах рядка

- А міл..ярд, ойкап..ня, мен..ший;
- Б Уман..щина, Поділ..ля, Бат..ківщина;
- В безбат..ченко, змагаєш..ся, віс..сю;
- Г ін..ший, жен..шень, спіл..чанський;
- Д кин..мо, ріж..мо, насип..мо

Екзаменаційний білет 2.

1.Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

2. Виконайте тести та поясніть свій вибір

1.Разом пишуться всі слова в рядку

- А генерал/майор, кіловат/година, міні/комп'ютер;
- Б південно/бережний, південно/східний, північно/західний;
- В червоно/гарячий, військово/зобов'язаний, радіо/передача;
- Г ясно/зелений, ясно/окий, ясно/золотистий;
- Д вогне/гасник, хліб/сіль, зліт/посадка.

2.Подвоєння літер у всіх словах іншомовного походження НЕ відбувається в рядку

- А пет..о, інтел..ект, шас..і;
- Б нер..аціональний, ір..аціональний, тер..иторіальний;
- В ем..іграція, ім..іграція, ан..еляція;
- Г барок..о, коміс..ія, тер..ор;
- Д ва..на, кор..ектура, грам...

3. Апостроф треба писати на місці обох пропусків у рядку

- А досвідчений різьб..яр, високий бур..ян
- Б велике сузір..я, роз..ятрена рана
- В очікувана прем..ера, духм..яна страва
- Г гарне ім..я, швидкий пор..ятунок

Екзаменаційний білет 3.

1. Озвучте основні правила написання великої літери.

2. У відповідність тест та поясніть свій вибір

1. Встановіть відповідність:

Односкладне речення

1. означено-особове
2. неозначено-особове
3. узагальнено-особове
4. безособове

А З гармат по горобцях не
стріляють.

Б Кругом гомоніли, вешталися,
лагодилися до чогось.

В Можна вибрати друга і по духу
брата, та не можна рідну матір
вибирати.

Г Довго спали вітри у ярах на
припоні.

Д Буду хлібом і цвітом ділитись,
відчиняти ворота гінцям.